

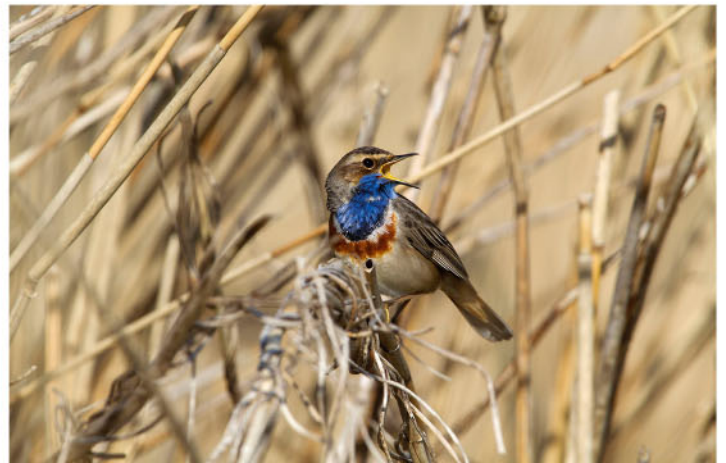

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Oostelijke Insteekhaven gemeente Waalwijk

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

19 juli 2018 / projectnummer: 3308

1 Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Waalwijk wil de bestaande haven uitbreiden met een insteekhaven voor containerschepen klasse V, een terminalterrein en watergerelateerde bedrijvigheid. Om dit mogelijk te maken, moet de primaire waterkering verlegd worden en de huidige jachthaven worden verplaatst. Hiervoor wordt het bestemmingsplan gewijzigd. De gemeente heeft een MER¹ op laten stellen en de Commissie voor de milieueffectrapportage² gevraagd dit rapport te toetsen. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat laat het MER zien?

Uit het MER blijkt dat de Oostelijke Insteekhaven van de onderzochte locaties als enige beschouwd wordt. Deze locatie heeft negatieve milieueffecten voor externe veiligheid, bodem, water, natuur en recreatie. Het MER noemt een aantal mogelijkheden om de effecten op water, natuur en recreatie te verminderen (het geoptimaliseerde alternatief). Voor externe veiligheid en bodem blijkt dit niet mogelijk.

Hoe oordeelt de Commissie over het MER?

De Commissie oordeelt dat in het MER nog milieu-informatie ontbreekt om het milieubelang volledig te kunnen meewegen in de besluitvorming over het bestemmingsplan. Het gaat om de volgende informatie:

- de overeenstemming tussen het MER en het bestemmingsplan;
- de omvang, zoals havencapaciteit, en onderbouwing van de bijdrage daarvan aan de ontwikkeling in deze regio;
- de beschrijving van de mogelijke locatie- en inrichtingsalternatieven van de insteekhaven en de mogelijke locatiealternatieven voor de jachthaven;
- complete, juiste en navolgbare informatie van de effecten van het voornemen op natuur, externe veiligheid, waterveiligheid, waterkwaliteit en scheepvaart en mogelijke mitigerende maatregelen;
- de beschrijving van de effecten tijdens de realisatiefase en mogelijke maatregelen om deze effecten te verminderen;
- de relatie van het plan met de ambitie van de gemeente voor de energietransitie.

De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen over het bestemmingsplan.

2 Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming. De adviezen voor het opstellen van een aanvulling zijn opgenomen in tekstkaders.

¹ MER Oostelijke Insteekhaven Waalwijk, 29 mei 2018, TAUW.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep en de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2.1 Omvang en onderbouwing van het voornemen

Het MER geeft geen concrete informatie over de voorziene havencapaciteit en de daarmee samenhangende scheepvaartbewegingen. Informatie over de omvang van het voornemen is van belang om de milieueffecten van de haven te kunnen beoordelen (zie ook paragraaf 2.3). De Commissie constateert dat het MER uitgaat van 1090 scheepvaartbewegingen in peiljaar 2030 en dat het ontwerpbestemmingsplan dit niet lijkt te doen. De Commissie adviseert om het MER en het bestemmingsplan met elkaar in overeenstemming te brengen. De gemeente Waalwijk geeft aan dat het voornemen een belangrijke bijdrage levert aan de ambitie van de gemeente om een logistieke main hub in de groot Midden-Brabantse regio te zijn. Inzicht in de omvang van het voornemen is van belang voor de onderbouwing van het voornemen op deze locatie. Mogelijk bestaan er alternatieven in de regio met minder milieueffecten.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan aan te geven wat de omvang van het voornemen is, aan te geven dat het MER overeenstemt met het bestemmingsplan en de onderbouwing van het voornemen in deze regio toe te voegen.

2.2 Alternatieven

In het MER ontbreken alternatievenonderzoeken. Dit betreft het alternatievenonderzoek naar de locatie, het alternatievenonderzoek naar de inrichting van de locatie en het alternatievenonderzoek naar de verplaatsing van de jachthaven.

Locatiekeuze

Het MER geeft geen inzicht in het alternatievenonderzoek dat heeft geleid tot de keuze voor de huidige locatie. Uit het MER blijkt daarom niet of er een locatie bestaat met minder milieueffecten. De Commissie heeft een toelichting gevraagd aan de gemeente en een aantal documenten ontvangen waarin dit alternatievenonderzoek binnen de gemeente Waalwijk beschreven wordt. Het is van belang om dit in het MER te laten zien, zodat duidelijk wordt wat de onderbouwing is voor deze locatiekeuze. De Commissie adviseert om deze informatie op te nemen in het MER en daarmee openbaar te maken.

Inrichting

In het MER ontbreekt informatie over de afmetingen en de aantallen laad-, los- en wachtplaatsen. Omdat de omvang van het voornemen niet duidelijk is, blijft ook onduidelijk of dit de meest optimale inrichting is. De Commissie adviseert om het onderzoek naar en uitkomst van de inrichting op te nemen in het MER.

Jachthaven

Het MER geeft aan dat de verplaatsing van de jachthaven een noodzakelijk onderdeel is van het voornemen. Het MER geeft aan dat de nieuwe locatie niet bekend is en dat daarom de milieueffecten hiervan ontbreken. Het MER geeft niet aan welke locaties zijn overwogen voor de jachthaven. De verplaatsing van de jachthaven leidt mogelijk elders tot negatieve

milieueffecten³. Daarom adviseert de Commissie om alternatieve locaties voor de jachthaven met bijbehorende milieueffecten in beeld te brengen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan het alternatievenonderzoek voor de locatie en de inrichting van de insteekhaven toe te voegen. De inrichting van de haven en de elementen die daarvoor moeten opschuiven (waterkering, Zuiderkanaal, windmolen) kunnen hierdoor worden verduidelijkt. Daarnaast adviseert de Commissie om duidelijkheid te scheppen over beëindiging, dan wel verplaatsing, van de jachthaven en de bijbehorende milieueffecten.

2.3 Effectbeoordeling

De effectbeoordeling in het MER is niet volledig wat betreft de thema's natuur, externe veiligheid, waterveiligheid, waterkwaliteit, scheepvaart en de effecten tijdens de realisatiefase. Het MER laat voor deze thema's onvoldoende navolgbaar zien wat de milieueffecten zijn omdat verwijzingen naar bijlagen missen en bijlagen zelf ontbreken. Hierdoor is niet inzichtelijk wat de milieueffecten van dit voornemen zijn en of de genoemde mitigerende maatregelen voldoende zijn. Deze punten hangen deels samen met het in paragraaf 2.1 genoemde punt over de omvang van het plan. In de volgende paragrafen gaat de Commissie hier per thema op in.

2.3.1 Natuur

Het voornemen scoort in het MER neutraal op Gebiedsbescherming– Natura 2000. Het voornemen scoort in het MER negatief op het criterium Natuurnetwerk Nederland (NNN) en sterk negatief op het criterium soorten. Ook na optimalisatie van het voornemen blijven de scores voor beide indicatoren negatief.

Gebiedsbescherming – Natura 2000 en Stikstofdepositie

Het MER laat zien dat door het voornemen de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen toeneemt⁴, met verdere vermessing en verzuring tot gevolg. Het project is aangemeld als prioritair project voor het PAS. Het MER geeft aan dat significante verslechtering als gevolg van stikstofdepositie kan worden uitgesloten vanwege bron- en beheermaatregelen die in het kader van het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS) worden getroffen. Deze ontwikkelruimte is echter nog niet toegedeeld aan dit project. Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluit hier volgens de toelichting van de initiatiefnemer half 2018 over. Daarom beschrijft het MER op dit moment geen alternatief dat uitvoerbaar is binnen de kaders van de Wet natuurbescherming. De Commissie adviseert om de aanvraag die bij de Provincie is gedaan te onderbouwen. Voeg daarvoor de Aeriusberekeningen toe, inclusief de uitgangspunten die aan de twee verschillende

³ Zo blijken er natuureffecten op te treden in het onderzoek Natuurtoets Haven Waalwijk uit 2013, waarin een vervangende locatie voor de jachthaven is meegenomen.

⁴ Voor de Oostelijke insteekhaven Waalwijk is berekend dat de toename in stikstofdepositie 0,12 mol/ha/jaar is voor de Loonse en Drunense duinen & Leemkuilen. Voor andere relevante natuurgebieden zoals Langstraat, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek is de toename in stikstofdepositie lager (Aeriusberekening met kenmerk N001 – 1252506XTK–V03–lvi). In ditzelfde rapport staat dat een eerdere berekening van PEUTZ een toename in stikstofdepositie van 0,22 mol op de Loonse en Drunense duinen & Leemkuilen berekende. Het MER en de bijlage geven geen inzicht in het verschil tussen de twee berekeningen.

berekeningen ten grondslag liggen. Ga uit van de maximale invulling van de ruimte die het voornemen biedt.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming te beschrijven op welke wijze voorkomen kan worden dat het planalternatief aantasting van beschermde Natura-2000 gebieden veroorzaakt. Daarmee kan worden aangetoond dat het voornemen uitvoerbaar is binnen de kaders van de Wet natuurbescherming. Onderbouw daarnaast de aanvraag die bij de Provincie is gedaan in het kader van het PAS.

Soorten

Het MER beschrijft dat het voornemen direct effecten heeft op het leefgebied van de bever en op het broed- en foerageergebied van de ransuil. De precieze effecten op de bever worden in het MER afhankelijk gesteld van de omgang met oeverbeplanting en met de verplichte natuurcompensatie voor deze beschermde soorten. Beide zijn niet bekend in dit stadium, waardoor moet worden uitgegaan van een maximaal negatief effect op deze beschermde soort.

Daarnaast worden in het MER de effecten op de verschillende soorten vleermuizen in het gebied niet substantieel geacht. Door het ogenschijnlijk verwijderen van een deel van de Zomerdijk⁵ binnen de voorgenomen activiteit, zou echter een deel van de dubbele rij van oude lindebomen verdwijnen. Deze vormen een belangrijke migratieroute en herbergden in 2013 zelfs een kraamkolonie van vleermuizen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan om duidelijkheid te scheppen over de status van de oeverbeplantingen in de alternatieven en deze te verwerken in de effectbeoordeling. Voeg tevens het bijbehorend compensatieplan voor de bevers toe.

De Commissie adviseert daarnaast inzicht te geven in de effecten op de lindenbomen op de Zomerdijk en de gevolgen daarvan op vleermuizen.

Natuurnetwerk Nederland

Het MER geeft aan dat het plangebied deels overlapt met het NNN. Het betreft bestaande natuur bloemdijk en zilt- en overstromingsgrasland dat zich ontwikkelt naar vochtig hooiland. Doordat de omvang van het voornemen niet helder is, is niet duidelijk of de primaire waterkering mogelijk ook opschuift naar het NNN. Hierdoor zou de oppervlakte van het NNN verder afnemen.

Binnen het reservaat Gansooiense Uiterwaard, onderdeel van het NNN, komen volgens het MER verstoringgevoelige soorten voor, zoals steltlopers/weidevogels. Mogelijk komen ook moerasvogels voor. Verspreidingskaarten van de verstoringgevoelige vogelsoorten ontbreken. De extra belasting met industrielawaai als gevolg van de voorgenomen activiteit ligt voor een deel boven de 45 dB(A). De gecumuleerde geluidbelasting wordt niet genoemd evenmin als extra geluidsproductie in de aanlegfase. Het MER concludeert niettemin dat externe effecten op het NNN niet optreden. De Commissie vindt dat niet voldoende informatie beschikbaar is om deze conclusie te trekken.

Dit laatste geldt ook voor visuele verstoring, die volgens het MER niet zou optreden omdat de haven achter de Zomerdijk komt te liggen en daarmee uit het zicht van de vogels is. Omdat

⁵ In de verbeelding van het 'referentiealternatief' (Plankaart Aanbesteding Haven, gem. Waalwijk 3 februari 2016) verdwijnt het landhoofd van de Zomerdijk over een lengte van ca. 40 meter.

de haveninstallaties tot 40 meter hoog reiken en er bovendien een deel van de Zomerdijk verdwijnt, is ook deze conclusie niet na te volgen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan om verspreidingskaarten toe te voegen voor genoemde verstoringgevoelige soorten in het direct aangrenzende Natuurnetwerk. Op basis van deze verspreiding en de contouren van geluidbelasting en visuele onrust, kunnen de externe effecten op het NNN nader worden onderbouwd.

2.3.2 Externe veiligheid

De voorkeurslocatie van de insteekhaven ligt in het invloedsgebied van diverse risicobronnen. Dit betreft in ieder geval Stahl, DSM Neo Resins, het overslagcentrum, de biogasinstallatie, de gaswinningcentrale, de windturbine, de buisleidingen en het transport van gevaarlijke stoffen over het water en de weg. Door realisatie van het bestemmingsplan zijn er meer mensen in het gebied, het groepsrisico van deze risicobronnen zal hierdoor toenemen. In het MER ontbreekt een compleet overzicht van alle risicovolle activiteiten in de omgeving van de insteekhaven met de bijbehorende risicocontouren, invloedsgebieden en plasbrandaandachtsgebieden.

Het MER geeft aan dat het groepsrisico negatief beoordeeld wordt, ook na mitigerende maatregelen. De beschrijving in het MER van het groepsrisico is echter niet navolgbaar, ook omdat verwijzingen naar bijlagen ontbreken. In het MER en de bijlagen wordt niet duidelijk hoe de bijlagen in relatie tot het voornemen moeten worden gelezen en of deze nog voldoende actueel zijn.

De bijlage over de verantwoording van het groepsrisico bij het MER hanteert een gebiedsgerichte aanpak. De Commissie vindt een dergelijke gebiedsgerichte aanpak nuttig, maar mist inzicht in (de wijzigingen van) het groepsrisico en een beschrijving van de andere elementen uit de groepsrisicoverantwoording per risicobron. Hierdoor kan evenmin antwoord worden gegeven op de vraag of in dit geval sprake is van relevante cumulatie en of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan een compleet overzicht toe te voegen met alle relevante risicobronnen, invloedsgebieden en risicocontouren en daarbij in het bijzonder aandacht te besteden aan het groepsrisico per risicobron.

2.3.3 Waterveiligheid

Het MER geeft aan dat de primaire waterkering verlegd wordt, maar geeft onvoldoende informatie hierover. Een doorsnede of overzichtskaart ontbreekt bijvoorbeeld, waardoor ook de ruimtelijke impact van de verlegging deels onduidelijk is (zie ook 2.3.1. natuur). Er wordt geen inzicht verschaft hoe in het ontwerp wordt omgegaan met de verschillende faalmechanismen. Hierdoor is het niet duidelijk hoe de waterveiligheid geborgd wordt. De Commissie adviseert het MER op dit punt aan te vullen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan inzicht te geven in de waterveiligheid na het verleggen van de primaire waterkering.

2.3.4 Waterkwaliteit

Het MER laat zien dat het Oude Maasje/Zuiderkanaal onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) valt. Dit waterlichaam moet over een aanzienlijke lengte worden vergraven, gedempt en verlegd. Het wegnemen van een structuurrijke en soortenrijke watergang zoals het Oude Maasje/Zuiderkanaal is vanuit ecologische waterkwaliteit, een centraal doel binnen de KRW, een negatief effect. De KRW-doelen voor dit waterlichaam zijn in het MER echter niet beschreven, de effecten van het voornemen op ecologische waterkwaliteit evenmin.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de KRW-doelen voor het waterlichaam Oude Maasje/Zuiderkanaal op te nemen en de effecten van het voornemen op de ecologische waterkwaliteit te beschrijven.

2.3.5 Scheepvaart

Het MER gaat uit van een aantal van 1090 scheepvaartbewegingen voor de haven per jaar, bestaande uit container- en bulkschepen. Uit een toelichting van de gemeente blijkt echter dat de haven enkel aangelegd wordt voor containeroverslag met een geringer scheepsaanbod tot gevolg. Dit leidt tot onduidelijkheid over de optimale afmetingen van de haven (en haventerrein) en het benodigde aantal wachtplaatsen. Uit het MER blijkt niet of rekening is gehouden met wachtplaats(en) voor schepen met gevaarlijke stoffen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan inzicht te geven in de beoogde overslagcapaciteit en daarmee samenhangende scheepvaartbewegingen en afmetingen van de haven en de omvang en inrichting van de wachtplaatsen.

2.3.6 Realisatiefase

In het MER staat dat het voornemen onder meer bestaat uit het uitbaggeren van de haven, aanleggen van een laad- en loskade, aanleg oppervlaktewateren en het verleggen van de primaire waterkering. Het MER beschrijft niet op welke wijze deze activiteiten uitgevoerd worden, wanneer deze plaatsvinden en hoe lang deze duren. Daarnaast zijn tijdelijke effecten te verwachten op bodem en natuur. Het MER behandelt de effecten op bodem ten gevolge van verlaging van grondwaterstanden, maar laat niet zien wat de gevolgen van de graafwerkzaamheden zijn. Dit is belangrijk omdat de graafwerkzaamheden en bijbehorende milieueffecten mogelijk omvangrijk zijn. Het MER laat voor natuur zien dat effecten tijdens de realisatiefase te verwachten zijn. Het rapport gaat hierbij echter niet in op de geluidseffecten en trillingen tijdens de aanlegfase. Zeker verstoringgevoelige soorten zoals steltlopers en weidevogels in het direct aangrenzende NNN kunnen hinder ondervinden van geluid en trillingen. Het is belangrijk om deze effecten te onderzoeken zodat mogelijke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de milieueffecten van de realisatiefase op geluid, trillingen, bodem en natuur inzichtelijk te maken en mogelijke mitigerende maatregelen op te nemen.

2.4 Energietransitie

De Commissie constateert dat Nederland zich heeft gecommitteerd aan een vergaande vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in de komende decennia. De gemeente Waalwijk heeft in dit kader de regio deal “Hart van Brabant Energieneutraal” ondertekend⁶. Hiermee heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om in 2050 energieneutraal te zijn. De deal onderstreept het belang van acties op de korte termijn. De gemeente Waalwijk heeft niet uitgewerkt wat deze ambitie betekent voor de insteekhaven of hoe de insteekhaven bijdraagt aan die ambitie door bijvoorbeeld vervoer over water te intensiveren.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan aan te geven wat de relatie is tussen het bestemmingsplan en de ambitie in 2050 energieneutraal te zijn. Geef hierbij aan wat de omvang is van het voornemen en welke mitigerende en optimaliserende maatregelen mogelijk zijn.

⁶ Regio Deal: Hart van Brabant Energieneutraal, 20 maart 2018 Drie bouwstenen staan centraal: Lokaal uitvoeren wat lokaal kan, regionaal waarvoor een regionale aanpak nodig is; Regionaal opschalen van best-practices (kennisdeling); Regionale afstemming ruimtelijke inpassing bij (grootschalige) initiatieven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Op onze website vindt u meer informatie over de werkwijze van de Commissie.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Casper van der Giessen

Allard van Leerdam

Marianne Schuerhoff (secretaris)

Christiaan Soer

Marja van der Tas (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplan Oostelijke Insteekhaven Waalwijk

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C04 "aanleg haven voor binnenscheepvaart, zeehandelshaven of laad/lospier ≥ 1350 ton (niet voor veerboten) of wijziging uitbreiding opp. daarvan met ≥ 100 ha" en activiteit D03.2 "aanleg, wijziging of uitbreiding van werken inzake kanalisering of ter beperking van overstromingen, inclusief primaire waterkeringen en rivierdijken." Daarom is een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag

Gemeenteraad Waalwijk.

Initiatiefnemer

College van Burgemeester en Wethouders Waalwijk.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer 3308 in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

